

EU VOTEZ DNA!

Cristian Ghinea scrie la *Dilema Veche* din 1999. În 2007–2008 a studiat Guvernare Europeană la London School of Economics, apoi s-a întors în România, unde a înființat, împreună cu alți experți, Centrul Român de Politici Europene (www.crpe.ro). Una dintre direcțiile principale de cercetare la CRPE este influența Uniunii Europene asupra justiției și luptei anticorupție în România. În 2011 a coordonat un volum despre influența UE asupra reformei în justiție în șase țări din Balcani – plus România și Bulgaria. Oferă consultanță în România și Republica Moldova. Uneori se enervează de cât de multe manipulări și mituri există în spațiul public în legătură cu lupta împotriva corupției. Într-unul din aceste momente a decis publicarea acestei cărți.

CRISTIAN GHINEA

Eu votez DNA!

De ce merită
să apărăm
instituțiile
anticorupție

Interviuri cu

LUCIAN PAPICI

NISTOR CĂLIN

DANIEL MORAR

HORIA GEORGESCU

CRISTI DANILEȚ

LAURA ȘTEFAN

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Radu Paraschivescu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Cristina Jelescu
DTP: Florina Vasiliu, Carmen Petrescu

Tipărit la Monitorul Oficial R.A.

© HUMANITAS, 2012

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
GHINEA, CRISTIAN

Eu votez DNA!: De ce merită să apărăm instituțiile anticorupție /
Cristian Ghinea. – București: Humanitas, 2012

ISBN 978-973-50-3736-9

347.964.1(498)DNA:929(047.53)

EDITURA HUMANITAS

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021 408 83 50, fax 021 408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0372 743 382, 0723 684 194

Cuprins

Niște cifre pe care nu le veți auzi la televiziuni	7
„Dosarul Năstase a stat doar nouă luni la DNA și șase ani în instanță“	19
Interviu cu Lucian Papici, procuror-șef secție la Direcția Națională Anticorupție	
„Aici e o comunitate mai mică, mergi printre ei, le simți ura, frustrarea“	51
Interviu cu Nistor Călin, procuror-șef la Serviciul Teritorial Anticorupție Pitești	
„Îmi place să cred că nu ne vom mai întoarce nici în anul 2000 și nici în anul 1990“	75
Interviu cu Daniel Morar, procurorul-șef al Direcției Naționale Anticorupție	
Cinci lecții italiene despre anticorupție	105
Anticorupția e inumană	110
<i>Update 2012</i>	
Scuzele mele față de Adrian Năstase	113
„Va fi greu să zică: hai s-o desființăm de tot“	115
Interviu cu Horia Georgescu, președinte al Agenției Naționale de Integritate	
„Sentimentul de independență s-a creat și nu mai poate fi luat înapoi“	133
Interviu cu Cristi Danileț, judecător și membru al Consiliului Superior al Magistraturii	

„La un moment dat, cu legi bune și cu oamenii potriviți, lucrurile încep să meargă“	155
Interviu cu Laura Ștefan, expert în politici anticorupție	
 Epilog	
România a rupt contractul social cu elita sa politică	179
Despre cei intervievați	209

Niște cifre pe care nu le veți auzi la televiziuni

Condamnarea lui Adrian Năstase a născut emoții, scandal și reacții, a captivat opinia publică și a monopolizat agenda de dezbatere pentru câteva zile, asta după ce cazul său a ținut prima pagină a ziarelor la intervale regulate timp de câțiva ani. Dar ar fi nedrept să ignorăm contextul general al activității DNA concentrându-ne pe cazul Năstase. Dacă Adrian Năstase ar fi singurul „client“ al DNA, m-aș alătura celor critici la adresa procurorilor: o instituție care vizează doar oponenți politici este (și ar trebui să fie) suspectă. Când m-au sunat ziariști din Ucraina pentru a comenta paralela Iulia Timoșenko–Adrian Năstase, alăturarea mi s-a părut atât de absurdă, încât inițial am izbucnit în râs. Președintele parlamentului de la Kiev a legat cele două cazuri în ideea că UE este ipocrită atunci când condamnă Ucraina pentru un proces politic, dar nu adoptă o poziție similară față de condamnarea lui Năstase. Fostul premier ucrainean și doi miniștri din cabinetul său sunt singurii înalți demnitari anchetați acolo, și nici măcar pentru corupție, ci pentru decizii economice legate de contractele de gaze naturale cu Rusia. Procesul ei a durat trei săptămâni și a primit imediat o sentință de șapte ani închisoare. Cele două procese ale lui Adrian Năstase au durat șapte ani, în special pentru că Parlamentul a blocat inițial ancheta, iar apărarea a invocat excepții de neconstituționalitate și ulterior alte motive procedurale. Procurorul DNA Lucian Papici explică în interviul din

acest volum că procurorii au ținut dosarul doar nouă luni, deci restul de până la șapte ani a durat lupta în instanță. Am considerat absurdă paralela cu Timoșenko având în vedere detaliile cazurilor în sine. Din păcate, liderul PNL Crin Antonescu, actual președinte interimar al României la ora când scriu aceste rânduri, a considerat că această comparație merită făcută în prima sa declarație publică după ce a aflat verdictul final în cazul Năstase.¹

Întrebarea-cheie este următoarea: e cazul Năstase o excepție, sau doar parte a unui trend mai larg din activitatea DNA? Care este contextul acestei activități? Pe scurt, el este cel de mai jos:

**298 de oficiali condamnați definitiv în 2011
pentru infracțiuni de corupție și conexe, din care**

Nr. persoane	Funcții
4 demnitari autorități centrale	2 deputați, 1 fost deputat, 1 subprefect
10 demnitari autorități locale	5 primari, 3 viceprimari, 2 membri ai consiliului local
4 magistrați	2 judecători, 1 prim-procuror, 1 procuror
5 avocați	
26 polițiști	19 ofițeri, din care 4 cu funcții de conducere
8 lucrători vamali	
7 comisari de Gardă	4 Gardă Financiară, 3 Gardă Mediu
10 inspectori fiscali	5 DGFP, 2 ANAF, 1 inspector șef AFP, 2 supraveghetori fiscali
10 directori instituții publice	3 DADR, 1 Casa Pensii, 1 DSVSA, 1 DGASPC, 2 ITSU, 1 SGA, 1 ANSIT

1. „Crin Antonescu: Viața politică va fi mai săracă fără Adrian Năstase“, HotNews.ro, 20 iunie 2012.

Nr. persoane	Funcții
3 oficiali companii publice	2 președinți ai consiliului de administrație și 1 director din companii cu capital de stat
9 funcționari bancari	1 președinte și 5 directori

Sursa: Raportul de activitate DNA

**879 de oficiali condamnați nedefinitiv în 2011
(recursuri în judecare), din care**

Nr. persoane	Funcții
5 demnitari autorități centrale	1 fost ministru, 1 fost ministru SGG, 2 deputați, 1 fost deputat
14 demnitari autorități locale	1 prefect, 8 primari, 2 viceprimari, 3 consilieri locali
3 magistrați	1 judecător, 1 prim-procuror, 1 procuror
10 avocați	
38 lucrători vamali	
13 comisari de Gardă Financiară	
2 șefi serviciu DGFP	4 Gardă Financiară, 3 Gardă Mediu
5 directori instituții publice	Casa Pensii, Direcția Silvică, DSV, APIA, ITM

Sursa: Raportul de activitate DNA

Cifrele sunt preluate din raportul de activitate al DNA, din februarie 2012 și făcut public pe site-ul www.pna.ro. Nu știu dacă le-ați mai auzit în spațiul public, pentru că există un evident interes mediatic privind blocarea informației de ansamblu. Presa se concentrează obsesiv pe anumite cazuri, după care uită de ele. După orice evaluare de bună-credință, aceste cifre sunt uimitoare. Vorbim deja de sute de demnitari nu anchetați de procurori, ci găsiți vinovați de judecătorii independenți,

cifrele din tabel referindu-se doar la anul 2011. Pentru că multe cazuri au ajuns în etapele finale ale proceselor, în prima parte a lui 2012 rezultatele sunt chiar mai spectaculoase: *450 de persoane condamnate definitiv în prima jumătate a lui 2012*¹.

Evident, din bilanțul DNA realizat în februarie, lipsesc condamnările recente, deci cifrele la zi ar trebui să fie chiar mai mari. Doar în cele câteva zile în care am scris acest text a fost anunțată în presă condamnarea la închisoare a fostului lider PDL Gorj și fost secretar de stat Ionel Manțog și demararea unei anchete a DNA care include fosta conducere a Fiscului. Vă invit să citiți întreg raportul DNA, pentru că are multe alte statistici, dar vă mai rețin atenția doar cu un tabel. Rata de succes a DNA este de 83% – adică din 10 trimiși în judecată, judecătorii au găsit vinovați 8,3, restul fiind fie declarați nevinovați, fie salvați de prescriere. E important de menționat asta pentru că au fost vehiculate în spațiul public cifre cu totul diferite fără nici o bază. Ba chiar și președintele Traian Băsescu a atacat la un moment dat DNA spunând că ar avea o rată de succes de 50%, declarație pe care am criticat-o² atunci ca fiind nefondată, și e încă un mister de unde a scos șeful statului acea statistică.

Este un salt uriaș de la vremea în care singurul corupt de înalt nivel era Fănel Păvălache, consilier la Secretariatul General al Guvernului – practic, singurul oficial guvernamental trimis în judecată până în 2004. Dat

1. Declarații ale lui Daniel Morar, „Reformele în justiție nu sunt ireversibile“, revista 22, 11 iulie 2012.

2. „Statisticile bizare ale lui Traian Băsescu + Pentru cine vrem încetarea monitorizării europene pe justiție?“, publicat în Contributors.ro, 13 ianuarie 2012.

**Pondere condamnări
din total persoane trimise în judecată**

An	Condamnări (% din total)
2009	79%
2010	78,9%
2011	83%

Sursa: Raportul de activitate DNA, 2012

fiind acest context, de unde presiunea publică și scepticismul aproape general împotriva acestei instituții? Să fie faptul că afectează interesele unor oameni foarte puternici, cu resurse financiare, politice și mediatice? Sau să fie un scepticism mai adânc față de reguli și față de ideea că nu e chiar grav să-ți iei „dreptul“ atunci când ești într-o funcție publică? Mărturisesc că nu știu răspunsul la această dilemă, deși ar fi un proiect de cercetare interesant să studiezi calitativ percepția față de DNA și cum se formează această percepție. Fapt este că, în spațiul public, se învârt multe mituri despre DNA și mai puține informații reale, și chiar și mai puține puneri în context general. Câteva dintre aceste mituri sunt:

Mitul 1: Nu e nevoie de instituții specializate, de ce nu lăsăm problema pe mâna instituțiilor obișnuite de aplicare a legii?

Teoretic, e posibil să fie așa. Probabil că într-o țară ca Suedia chiar așa și este. Dar nu e ca și când am fi plecat la drum cu modelul DNA și ANI fără să fi dat o șansă

instituțiilor obișnuite, adică parchetului regulat, poliției și Fiscului. Dar nu a mers. Și era de așteptat că nu va merge. Corupția și mai ales corupția de nivel înalt presupun riscuri pentru cariera oricărui oficial care încearcă să înceapă aceste anchete. Pentru orice procuror e mai simplu să ancheteze un furt de găini decât un caz de corupție, iar în final el este evaluat oricum în funcție de numărul de cazuri reușite, nu de complexitatea cazurilor. E drept că Daniel Morar l-a anchetat pe Gabriel Bivolaru, cu mult înainte de apariția PNA–DNA. Bivolaru era parlamentar PDSR (ulterior PSD), iar Adrian Năstase a condus personal atunci un grup masiv de parlamentari care au mers, în semn de solidaritate, la parchet cu Bivolaru când acesta a fost chemat la audieri. Bivolaru a fost condamnat în cele din urmă, dar a fost și singurul parlamentar condamnat în perioada respectivă. Chiar și încercarea timidă din 1996–2000 de a crea o secție anticorupție la Parchetul General s-a terminat prost, pentru că procurorii nu au avut controlul pe cazuri, iar când PDSR a revenit la putere l-a numit pe Tănase Joița procuror general. Acesta i-a trimis pe toți cei adunați la secția specială înapoi de pe unde veniseră și așa s-a terminat totul (procurorul Papici povestește acest episod al mazilirii în interviul din acest volum). DNA este mult mai mult decât o sumă de procurori specializați, are propriul aparat tehnic, propriii experți și propriii polițiști în subordine. Nu depinde de nici o altă instituție, poate fi ajutată de alte instituții – cum este SRI, care îi furnizează informații de unde pot pleca anumite cazuri (celebrul caz Voicu a plecat de la o sesizare SRI) –, dar nu depinde de ele. Conducerea DNA nu poate da vina pe alții dacă nu performează. Și, cum singurul

obiect de activitate este marea corupție, nu se poate eschiva, altfel eșecul va fi vizibil imediat. Exact așa s-a întâmplat cu fosta conducere, în frunte cu Ioan Amarie: în scurt timp a devenit clar că nu e omul care trebuie acolo.

Povestea este similară cu ANI: a fost absurd că am așteptat ani buni ca declarațiile de avere să fie controlate de comisii nepermanente compuse din judecători și procurori. Nu e deloc surprinzător că nu a funcționat. Așa cum nu e nici o surpriză că ANI performează dacă este lăsată în pace – sunt niște oameni care doar cu asta se ocupă. Și care, afirmă președintele ANI în volumul de față, va întoarce statului român banii investiți în ea prin confiscarea averilor nejustificate, bani care intră în bugetul public.

Mitul 2: Se face justiție televizată

Adevărul este că se face mai degrabă televizarea apărării în instanță. Adică autorii fenomenului sunt cei din televiziuni și avocații apărării, nu procurorii. Nu reușesc să înțeleg logica atunci când aud ziariști vorbind despre justiție televizată, când în mod evident ei sunt cei care decid agenda și subiectele. Dar nu e presa de vină, nu asta sugerez, e normal ca aceste subiecte să stârnească interesul, iar ziariștii să urmeze interesul public. Dar dacă tot o fac, nu e clar de ce se plâng în legătură cu fenomenul. Se discută mult despre cazurile de corupție la televizor, cu asta putem fi de acord. Dar cine discută? Niciodată procurorii. În toate dezbaterile televizate, vedeți avocați ai apărării sau analiști mai mult sau mai